

Važnost računovodstvenih procesa u obračunu poreza na dodanu vrijednost

Borovčak, Rea

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:129347>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet

Preddiplomski stručni porezni studij

**VAŽNOST RAČUNOVODSTVENIH PROCESA U
OBRAČUNU POREZA NA DODANU VRIJEDNOST**

Završni rad

Rea Borovčak

Mentorica: prof. dr. sc. Sonja Cindori

Zagreb, rujan 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Rea Borovčak pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica završnog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Rea Borovčak

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	2
1.3. Struktura i sadržaj rada	2
2. POREZ NA DODANU VRIJEDNOST	3
2.1. Predmet oporezivanja.....	3
2.2. Porezni obveznik.....	4
2.3. Porezna osnovica	6
2.4. Oblici PDV-a.....	7
2.5. Obračun PDV-a.....	8
3. RAČUNOVODSTVENI PROCESI	10
3.1. Pojam i sadržaj računovodstvenih procesa	10
3.2. Faze računovodstvenog procesa.....	11
3.3. Knjigovodstvena evidencija.....	13
3.4. Ulazni i izlazni računi	15
4. RAČUNOVODSTVENI PROCESI U OBRAČUNU PDV-a.....	21
4.1. Ključne faze obračuna PDV-a.....	21
4.2. Značaj pravilnog vođenja evidencija za PDV obračun	22
4.3. Posljedice netočnih PDV obračuna.....	23
5. ZNAČAJNOST RAČUNOVODSTVENIH PROCESA U OBRAČUNU PDV-a.....	25
5.1. Razlozi važnosti računovodstvenih procesa.....	25
5.2. Kako u praksi funkcionira obračun PDV-a	26
5.3. Budući razvoj.....	27
6. ZAKLJUČAK	28
7. LITERATURA	29

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

U ovome radu obrađuje se tema koja govori o važnosti računovodstvenih procesa i poreznih evidencija. Računovodstveni procesi imaju ključnu ulogu u pravilnom obračunu Poreza na dodanu vrijednost. Porez na dodanu vrijednost jedan je od najznačajnijih izvora prihoda države. U ovom radu će se pisati o važnosti računovodstvenih procesa u obračunu PDV-a. U prvom dijelu će se pisati općenito, osnovno o Porezu na dodanu vrijednosti, o njegovom predmetu oporezivanja, poreznom obvezniku, poreznoj osnovici, oblicima PDV-a te samom obračunu PDV-a. Osnovni koraci u obračunu PDV-a su prikupljanje podataka, izračunavanje PDV-a na prodaju, izračunavanje PDV-a na nabavu, priprema PDV prijave te plaćanje ili povrat PDV-a. Nemoguće je obračunati PDV bez prethodnog evidentiranja u knjigovodstvu. Zato se drugi dio rada bazira na računovodstvenim procesima. Što su to zapravo računovodstveni procesi i koje sve dokumente sadržavaju, koje su faze računovodstvenog procesa te knjigovodstvena evidencija i uži dio, a to su ulazni i izlazni računi. Najznačajniji dio računovodstva, knjigovodstvo, prikazuje proces obrade kroz tri faze: ulaz, obrada i izlaz. Pravila PDV-a su često složena i podložna promjenama, a dobar računovodstveni sustav omogućuje praćenje tih promjena i osigurava da poduzeće redovito obračunava i plaća PDV u skladu s trenutnim propisima. Točan obračun PDV-a pruža transparentnost u financijskim izvještajima poduzeća i to omogućuje vlasnicima, menadžmentu i dioničarima jasno razumijevanje poreznih obveza. Neispravno obračunavanje PDV-a može stvoriti neželjeni rizik za poduzeće. Pravilno vođenje računovodstvenih zapisa i precizan obračun PDV-a smanjuje taj rizik i osigurava da poduzeće ne plaća nepotrebne poreze. Ponekad se mogu javiti greške u obračunu PDV-a što može dovesti do preplaćivanja ili potplaćivanja poreza. Kroz redovite računovodstvene procese, te se greške mogu brzo otkriti i ispraviti, čime se osigurava pravilno upravljanje financijama poduzeća. Tako se vidi da su računovodstveni procesi ključni u obračunu PDV-a za uspješno poslovanje i održavanje financijske stabilnosti poduzeća. Redovito praćenje promjena u poreznim zakonima te točnost i pouzdanost računovodstvenih zapisa ključni su za usklađenost i sigurnost u vezi PDV-a. Ključne uloge računovodstva su u pravilnom evidentiranju poslovnih transakcija, razlikovanju izlaznog i ulaznog PDV-a, praćenju PDV stope te pripremi i podnošenju PDV prijave poreznim tijelima. Pravilni računovodstveni procesi značajno pridonose smanjenju rizika od grešaka, kašnjenja u prijavama te

potencijalnih kazni. Važna je preciznost i dosljednost u vođenju financijskih evidencija kako bi se osiguralo ispravno obračunavanje PDV-a. Rad pruža u uvid ključne elemente računovodstvenih procesa koji su od posebnog značaja za usklađenost s poreznim propisima. U središnjem i završnom dijelu se govori o tome. Svaki porezni obveznik je dužan obračunati, platiti i prijaviti PDV na prihode koje ostvari u svom poslovanju, a ispravno vođenje računovodstvenih procesa osigurava točnost obračuna PDV-a i također precizno vođenje računovodstva omogućuje poreznicima da brzo i jednostavno pregledaju svoje poslovne transakcije i obračunaju PDV.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Prilikom izrade ovog završnog rada korištena je literatura zakona, pravilnika, uputa i mišljenja, knjiga, stručnih članaka, prezentacija s predavanja s prve i druge godine fakulteta, te ostale literature koje su navedene u popisu literature. Na temelju navedenih podataka i izvora istražiti će se zbog čega i kako su računovodstveni procesi bitni u obračunu poreza na dodanu vrijednost.

1.3. Struktura i sadržaj rada

Rad se raspoređen u šest poglavlja. U prvom poglavlju se nalazi uvodni dio koji sadrži predmet i cilj rada, izvori podataka i metode prikupljanja te struktura i sadržaj rada. Drugo poglavlje se bazira na sam porez na dodanu vrijednost te na njegove osnovne karakteristike. Ukratko opisane karakteristike su predmet oporezivanja, porezni obveznik, porezna osnova, oblici PDV-a te sam obračun PDV-a-. U trećem dijelu ovog rada se piše o računovodstvenim procesima. Prvi dio trećeg dijela govori o samom pojmu i sadržaju računovodstvenih procesa, nakon toga se piše o fazama računovodstvenog procesa. Fazama ulaza, obrade i izlaza. Ovdje se i spominje što te faze znače u obračunu PDV-a. Iduća točka se naziva „Knjigovodstvena evidencija“ te se ovdje spominje što sve ona sadrži. U knjigovodstvenu evidenciju spadaju i ulazne i izlazne fakture/računi koji su od velike važnosti za obračun PDV-a, tako da četvrta točka trećeg dijela piše samo o ulaznim i izlaznim računima. Četvrto poglavlje ovog rada piše o računovodstvenim procesima u obračunu PDV-a. Prva točka se bazira na ključne faze obračuna. Iduća točka piše o značaju pravilnog vođenja evidencija za PDV obračun. I zadnja točka četvrtog poglavlja se usmjerava na posljedice netočnih obračuna. Peto poglavlje piše o „Značajnosti računovodstvenih procesa za obračun PDV-a“ te spominje razloge značajnosti,

kako se u to provodi u praksi i kako će se to razvijati u budućnosti, što se može očekivati. Na zadnjem, šestom poglavlju se nalazi zaključak gdje su napisani svi zaključci na temelju rada.

2. POREZ NA DODANU VRIJEDNOST

Porez na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV) je uveden 1995. godine u hrvatski porezni sustav. No stupio je na snagu tek tri godine kasnije, 1. siječnja 1998. godine i nakon toga je izmijenjen i dopunjen više puta. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju bilo je potrebno usklađivanje s Direktivom 2006/112/EZ, zbog toga je donesen novi zakon o PDV-u koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013. godine. Nakon izmjena i dopuna, legislativa Republike Hrvatske vezano za oporezivanje PDV-om obuhvaća: Zakon o PDV-u, Pravilnik o PDV-u, Pravilnik o postupku ostvarivanja oslobođenja od plaćanja poreza za diplomatska i konzularna predstavništva, institucije i tijela Europske Unije te međunarodne organizacije i Pravilnik o oslobođenju od PDV-a i trošarine za robu uvezenu u osobnoj prtljazi osoba koje putuju iz trećih država te za robu uvezenu kao mala pošiljka nekomercijalnog značenja.¹

PDV je jedan od najznačajnijih izvora prihoda države i ima važnu ulogu u financiranju javnih usluga i projekata. PDV je vrsta indirektnog poreza koji se primjenjuje na skoro sve vrste dobara i usluga. PDV se primjenjuje na dodanu vrijednost koju tvrtke stvaraju tijekom proizvodnog procesa ili pružanja usluga. Što znači da se PDV obračunava samo na razliku između vrijednosti dobara ili usluga koje tvrtka prodaje i vrijednosti dobara ili usluga koje je kupila. PDV je također posredni porez što je posljedica prevaljivanja poreza. Tu se govori da porezni obveznik i osoba koja snosi krajnji porezni teret nisu iste osobe. PDV pomaže u smanjenju poreznog opterećenja pojedinca jer ga snose krajnji potrošači kroz krajnju cijenu proizvoda i usluga. Često se kaže da se plaća „pod anestezijom“. To je svefazni porez, što znači da se obračunava u svakoj fazi ciklusa, npr. i u proizvodnji i u prodaji.

2.1. Predmet oporezivanja

Predmetom oporezivanja PDV-om smatra se:

1. Isporuka dobara u tuzemstvu uz naknadu koju obavi porezni obveznik

¹ Cindori S., Pilipović O., Kalčić R. (2021.), Porez na dodanu vrijednost: 41.

2. Stjecanje dobara unutar Europske unije koje u tuzemstvu obavi uz naknadu:
 - a) Porezni obveznik ili pravna osoba koja nije porezni obveznik, ako je prodavatelj porezni obveznik koji djeluje u drugoj državi članici i ne podliježe posebnom postupku oporezivanja za male porezne obveznike niti se na njega odnose odredbe da je mjesto isporuke tamo gdje prijevoz dobara završava ili da je mjesto isporuke tamo gdje se dobra sastavljaju ili postavljaju.
 - b) U slučaju novih prijevoznih sredstava, porezni obveznik ili pravna osoba koja nije porezni obveznik, čija ostala stjecanja nisu predmet oporezivanja PDV-om ili bilo koja druga osoba koja nije porezni obveznik
 - c) U slučaju proizvoda koji podliježu trošarinama, porezni obveznik ili pravna osoba koja nije porezni obveznik
3. Obavljanje usluga u tuzemstvu uz naknadu koje obavi porezni obveznik
4. Uvoz dobara²

Od 2021. godine PDV se primjenjuje na digitalne usluge koje se pružaju putem interneta. Kao što su na primjer e-knjige, streaming glazbe i slično.

PDV nije primjenjiv na određena oslobađanja plaćanja PDV-a i izuzeća, kao što su na primjer određene zdravstvene usluge, obrazovanje, bankarske transakcije i druge specifične kategorije dobara i usluga koje su regulirane poreznim propisima u određenoj zemlji.

2.2. Porezni obveznik

Porezni obveznik PDV-a je osoba koja je odgovorna za prikupljanje i plaćanje poreza na dodanu vrijednost poreznim vlastima. To je fizička ili pravna osoba koja samostalno obavlja bilo koju gospodarsku djelatnost bez obzira na svrhu ili cilj. Kao porezni obveznik PDV-a također se definiraju i osobe koje povremeno isporučuju nova prijevozna sredstva, svaka osoba koja na području Republike Hrvatske nema sjedište, poslovnu jedinicu, prebivalište ili uobičajeno boravište, a u tuzemstvu obavlja isporuke dobara ili usluga za koje postoji pravo na odbitak PDV-a, osim kada obavlja isporuke dobara ili usluga za koje PDV plaća primatelj dobara ili usluga. Također se kao porezni obveznici definiraju i tijela državne vlasti, tijela državne uprave, tijela i jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave, komore te druga

² Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13, 148/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, čl.4

tijela s javnim ovlastima prilikom obavljanja djelatnosti u Zakonom određenim slučajevima. Porezni obveznik je subjekt koji provodi poslovne aktivnosti koje podliježu PDV-u i dužan je zbog toga se registrirati kao obveznik PDV-a kod nadležnih poreznih tijela i obračunati PDV na svoje transakcije.³

Porezni obveznik PDV-a mogu biti; trgovačka tijela tj. tvrtke koje se bave proizvodnjom, trgovinom, distribucijom ili pružanjem različitih usluga; samostalni obrtnici i mali poduzetnici koji obavljaju registriranu obrtničku djelatnost; osobe koje pružaju profesionalne usluge poput liječnika, arhitekta, odvjetnika; trgovine, restorani, kafići i drugi subjekti u maloprodaji koji prodaju robu i usluge krajnjim potrošačima; tvrtke koje se bave proizvodnjom i izvozom dobara; velike tvrtke i korporacije koje obavljaju različite poslovne aktivnosti.

Da bi postali porezni obveznik PDV-a subjekt mora prekoračiti određeni prag prometa koji je utvrđen zakonodavstvom svake države.

Porezni obveznik PDV-a mora obavljati gospodarsku ili ekonomsku djelatnost što uključuje proizvodnju, trgovinu ili pružanje usluga. Ta osoba mora obavljati svoju djelatnost redovito, s ciljem ostvarivanja profita. Svaka zemlja ima svoj prag ili granicu prihoda ili prometa, iznad koje je osoba obvezna registrirati se za PDV. Ponekad se osoba može dobrovoljno registrirati za PDV, i prije nego prijeđe prag, čak i ako ne prelazi, kako bi imala pravo na odbitak pretporeza na svoje poslovne troškove.

Porezni obveznik je dužan prikupljati PDV od svojih kupaca na svim oporezivim transakcijama i redovito ga uplaćivati nadležnom poreznom tijelu. Također ima pravo na odbitak pretporeza, što omogućuje smanjenje plaćenog PDV-a na ulaznim materijalima, uslugama i drugim troškovima povezanim s njegovom gospodarskom djelatnošću. To ga štiti od plaćanja PDV-a na PDV, osigurava ravnotežu u sustavu i sprječava višestruko oporezivanje dobara i usluga tijekom lanca proizvodnje i distribucije.

³ Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13, 148/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, čl.6

2.3. Porezna osnovica

Porezna osnovica PDV-a je ukupna vrijednost dobara i usluga koje poduzeće ili pojedinac prodaje tijekom određenog razdoblja. Na poreznu osnovicu se primjenjuje stopa PDV-a kako bi se odredio iznos poreza koji treba platiti. To je osnovica za obračunavanje PDV-a na oporezive transakcije. Porezna osnovica PDV-a obuhvaća ukupan iznos novaca ili protuvrijednosti dobara i usluga koje je porezni obveznik prenio ili će prenijeti drugoj osobi u sklopu svoje gospodarske djelatnosti. To uključuje cijenu dobara ili usluga, troškove, porezne naknade, carinske pristojbe, provizije i druge slične troškove koji su povezani s transakcijom. Neki segmenti se mogu isključiti iz porezne osnovice PDV-a, ovisno o zakonima i propisima pojedine zemlje. Na primjer, neki popusti ili subvencije mogu se oduzeti od cijene kako bi se utvrdila konačna porezna osnovica. Također, ako postoji više transakcija u lancu opskrbe, porezna osnovica PDV-a za svaku sljedeću transakciju je ukupan iznos prethodnog obračunatog PDV-a koji se odnosi na to dobro ili uslugu.⁴

Formula:

Iznos PDV-a = Porezna osnovica PDV-a x Stopa PDV-a

U poreznu osnovicu ne ulaze sniženja cijena, popusti i slično.

Stopa PDV-a je postotak koji određuje koliko posto iznosa PDV-a treba platiti. U Hrvatskoj je stopa PDV-a 25%.

Različite su porezne osnovice s obzirom na predmet oporezivanja. Porezna osnovica kod isporuke dobara i obavljanja usluga.

⁴ Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN 73/13, 148/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 39/22, 113/22, 33/23, čl.33

2.4. Oblici PDV-a

Oblici PDV-a odnose se na tri različita pristupa oporezivanju prema ekonomskim kategorijama. Ti pristupi definiraju tko u konačnici snosi teret poreza. Oblici PDV-a su: proizvodni, dohodovni i potrošni.⁵

Proizvodni oblik PDV-a odnosi se na oporezivanje prema stadijima proizvodnje i distribucije. PDV se obračunava na svakom koraku proizvodnog lanca, a svaki sudionik u lancu obračunava PDV na razliku između izlaznih i ulaznih poreza. Na taj način se PDV akumulira tijekom lanca vrijednosti. On postoji u slučaju kada porezni obveznik pri prodaji svog proizvoda ne može odbiti trošak nabave kapitalnih dobara niti trošak amortizacije. Porezni obveznik ima pravo na odbitak ulaznog PDV-a koji su platili svojim dobavljačima. To omogućuje smanjenje PDV-a koji tvrtke moraju platiti poreznim vlastima. Karakteristika proizvodnog oblika je praćenje promjena vrijednosti. Svaki sudionik u proizvodnom lancu obračunava PDV na razliku između vrijednosti dobara ili usluga koje je kupio. To omogućuje praćenje promjena u dodanoj vrijednosti tijekom svake faze. Proizvodni pristup PDV-a može biti administrativno zahtjevan jer tvrtke moraju pratiti PDV na svakom koraku, obračunavati izlazni i ulazni PDV te pripremiti složene izvještaje. Taj pristup omogućuje transparentno praćenje količine PDV-a koji je obračunat i plaćen tijekom cijelog lanca vrijednosti, što olakšava poreznim vlastima praćenje financijskih tokova.

Dohodovni oblik PDV-a se odnosi na oporezivanje prema razlici između prihoda i rashoda subjekta. PDV se obračunava na temelju dohotka koji je ostvaren, bez obzira na broj koraka proizvodnje ili distribucije. Poreznom obvezniku se dozvoljava odbitak troška amortizacije prilikom prodaje.

Potrošni oblik PDV-a se odnosi na oporezivanje prema potrošnji dobara i usluga. PDV se obračunava na svakoj fazi proizvodnje, ali se naplaćuje samo krajnjem potrošaču koji stvarno konzumira proizvod ili uslugu. PDV se obračunava i plaća samo na finalnim proizvodima ili uslugama koje su stvarno kupljene i potrošene od strane krajnjeg potrošača. Samo krajnji potrošač plaća PDV, dok tvrtke i posrednici ne plaćaju PDV tijekom proizvodnog i distribucijskog lanca. Poreznom obvezniku se dozvoljava odbitak ukupnog iznosa utrošenog

⁵ https://hr.wikipedia.org/wiki/Porez_na_dodanu_vrijednost

na bruto investicije (kapitalna dobra + amortizacija) prilikom prodaje proizvoda. Tvrtke nemaju pravo na odbitak ulaznog PDV-a koji su platili na kupljene dobra i usluga. PDV se obračunava samo u fazi krajnje potrošnje. Potrošni oblik PDV-a omogućuje smanjenje poreznog opterećenja na poslovne subjekte, jer PDV plaćaju samo krajnji potrošači, a ne i tvrtke tijekom proizvodnje. Taj pristup omogućuje jasno praćenje PDV-a koji se plaća na krajnjoj potrošnji, što olakšava poreznim vlastima praćenje prikupljenih prihoda. Porez se prikuplja kada se dobra i usluge zaista konzumiraju, čime se smanjuje mogućnost izbjegavanja plaćanja poreza u proizvodnji ili distribuciji. To također omogućuje da PDV bude veći i stabilniji izvor prihoda za državu.

Većina zemalja primjenjuje potrošni pristup za PDV, gdje se porez naplaćuje od krajnjeg potrošača. To znači da svaki sudionik u lancu vrijednosti obračunava i plaća PDV na svom dijelu, ali samo krajnji potrošač snosi konačni teret poreza. U Hrvatskoj se također primjenjuje potrošni pristup PDV-u.

2.5. Obračun PDV-a

Obračun PDV-a je važan dio računovodstvenih procesa za organizacije koje su obveznici PDV-a. Obračun PDV-a podrazumijeva izračunavanje iznosa PDV-a koji treba platiti poreznim vlastima ili iznos PDV-a koji se može povratiti na osnovu ulaznih faktura. Osnovni elementi u obračunu PDV-a su: prikupljanje podataka, izračunavanje PDV-a na prodaju i nabavu, priprema PDV prijave, podnošenje PDV prijave, plaćanje PDV-a.

Organizacija mora prikupiti sve relevantne podatke o svojim prodajnim i nabavnim transakcijama koje su podložne PDV-u. To uključuje iznose prodaje, iznose nabave, PDV stope i identifikacijske brojeve dobavljača/kupaca. Mora prikupiti evidencije ulaznih faktura, sve ulazne fakture koje je primila od svojih dobavljača za kupljene dobra i usluge. Također mora prikupiti evidencije izlaznih faktura, sve izlazne fakture koje je izdala svojim kupcima za prodane dobra i usluge.⁶

⁶ <https://makora.hr/pdv-kako-se-obracunava/>

Organizacija mora izračunati PDV na prodaju. Na temelju prikupljenih podataka, organizacija mora napraviti izračun izlaznog PDV-a. Izračunava iznos PDV-a koji treba naplatiti od svojih kupaca. Mora izračunati iznos PDV-a koji treba dodati na izlazne fakture. To se obično radi množenjem prodajne cijene s odgovarajućom stopom PDV-a.

Također, organizacija mora izračunati PDV na nabavu. Radi izračun ulaznog PDV-a. Izračunava iznos PDV-a koji može odbiti na svojim nabavama na osnovu ulaznih faktura. To je obično iznos PDV-a koji su naplatili dobavljači. To radi na isti način kao i kod prodaje; množenjem iznosa nabave s odgovarajućom stopom PDV-a.

Organizacija treba izračunati razliku izlaznog i ulaznog PDV-a. Oduzima iznos izlaznog PDV-a od iznosa ulaznog PDV-a kako bi dobila ukupan iznos PDV-a koji treba platiti ili povratiti. Ako je rezultat pozitivan, to znači da mora platiti PDV, a ako je rezultat negativan onda ima pravo na povrat PDV-a.

Zatim organizacija radi pripremu PDV prijave. Priprema PDV prijavu u skladu s propisima njezine zemlje. Na temelju izračunatih iznosa PDV-a na prodaju i nabavu, organizacija priprema PDV prijavu koju podnosi nadležnom poreznom tijelu. PDV prijava sadrži detalje o iznosu naplaćenog PDV-a i iznosu odbitnog PDV-a. U prijavi navodi podatke o izlaznom i ulaznom PDV-u te ukupan iznos PDV-a za plaćanje ili povrat. Zatim podnosi PDV prijavu nadležnom poreznom tijelu u skladu s propisanim rokovima.

Nakon podnošenja PDV prijave, ako je rezultat obračuna pozitivan, organizacija je dužna platiti razliku između naplaćenog i odbitnog PDV-a poreznom tijelu. Ako je rezultat negativan, tj. ako iznos odbitnog PDV-a premašuje iznos naplaćenog PDV-a, organizacija može zatražiti povrat viška iznosa PDV-a.

Važno je temeljito dokumentirati sve korake u obračunu PDV-a, uključujući ulazne i izlazne fakture te PDV prijave. Detalji obračuna mogu varirati ovisno o poreznim zakonima i propisima koji vrijede u određenoj zemlji. Stoga je važno konzultirati se s poreznim stručnjakom kako bi se osiguralo pravilno i usklađeno izvršavanje obračuna PDV-a u poslovanju.

3. RAČUNOVODSTVENI PROCESI

3.1. Pojam i sadržaj računovodstvenih procesa

Računovodstveni procesi se odnose na skup aktivnosti i postupaka koji se provode radi prikupljanja, obrade analize i prezentacije financijskih informacija u skladu s odgovarajućim računovodstvenim standardima i zakonima. Procesi ključni za praćenje financijskog stanja i rezultata poslovanja organizacije te ispunjavanje poreznih obveza su: knjiženje transakcija, izrada financijskih izvješća, analiza financijskih podataka, porezno računovodstvo, upravljanje troškovima, revizija i kontrola.

Računovodstveni procesi započinju pripremom i prikupljanjem dokumenata. To uključuje skupljanje svih relevantnih financijskih dokumenata poput računa, potvrda, ugovora i ostalih transakcijskih podataka.

Knjiženje transakcija je proces evidentiranja svih financijskih transakcija, kao što su prodaja, nabava, plaćanja, primanja i troškovi, u odgovarajuće račune u glavnoj knjizi.

Izrada financijskih izvještaja obuhvaća pripremu izvještaja poput bilance stanja koja prikazuje imovinu, obveze i vlasničku strukturu, izvještaja o uspjehu poslovanja koji prikazuje prihode i rashode i izvještaja o novčanim tokovima, koji pružaju pregled financijskog stanja i rezultata poslovanja.⁷

Analiza i tumačenje podataka je proces analize i procjena financijskih informacija kako bi se utvrdila financijska performansa, trendovi, potencijalni problemi te usporedili rezultate s prethodnim periodima. To pomaže donosiocima odluka u razumijevanju poslovnih rezultata.

Porezno računovodstvo uključuje pridržavanje poreznih zakona i propisa te pripremu i podnošenje poreznih prijava. To uključuje obračunavanje, prikupljanje i plaćanje poreza, kao i identificiranje prava na odbitak poreza.

Revizija i kontrola su procesi provjere i verifikacije financijskih informacija kako bi se osigurala njihova točnost i usklađenost s računovodstvenim standardima i propisima.

⁷ Grupa autora (ur. L. Žager) (2016.) Računovodstvo 1 – računovodstvo za neračunovođe, HZRFD, Zagreb, str. 84.-85.

Računovodstveni procesi koji su također od značajne važnosti praćenja financijskog stanja su planiranje budžeta za buduće periode na temelju financijskih informacija i ciljeva organizacije, praćenje dolazaka i odlazaka novca kako bi se održavao pozitivan novčani tok i ispunjavale financijske obaveze, priprema potrebne dokumentacije i informacija za vanjske revizije ili porezne inspekcije, praćenje promjena u računovodstvenim standardima i zakonima te osiguranje usklađenosti.

Računovodstveni procesi omogućavaju organizacijama donošenje informiranih odluka, transparentno izvještavanje dionicima te praćenje financijskog stanja. Na temelju analize financijskih izvještaja, organizacija planira buduće aktivnosti, investicije i strategije poslovanja.

3.2. Faze računovodstvenog procesa

Računovodstveni proces se može podijeliti na nekoliko faza koje su međusobno povezane i tvore kontinuirani ciklus. Najznačajniji dio računovodstva, a to je knjigovodstvo, se provodi kroz tri temeljne faze. A to su: ulaz, obrada i izlaz.

Prva faza računovodstvenog procesa, faza ulaza, se sastoji od prikupljanja podataka o nastalim poslovnim događajima. Ta faza uključuje identifikaciju svih financijskih transakcija koje organizacija obavlja, kao što su prodaja, nabava, plaćanja i primanja. Svaka transakcija se bilježi pomoću adekvatnih dokumenata kao na primjer računa, faktura i drugih vjerodostojnih izvora. Prva faza je ključna u pravilnom praćenju poslovnih aktivnosti i osiguravanju točnih financijskih informacija. Ti podaci služe kao temelj za daljnje računovodstvene procese kao što su izrada izvještaja, obračun PDV-a i analiza troškova.⁸

Što se tiče vezano za obračun PDV-a, faza „ulaz“ se odnosi na procese vezane za prihvati i obradu ulaznih faktura od dobavljača. Ta faza je ključna jer omogućava poduzeću da evidentira troškove i PDV koji su plaćeni na isporučene proizvode ili usluge od strane drugih kompanija.

⁸ Grupa autora (ur. L. Žager) (2016.) Računovodstvo 1 – računovodstvo za neračunovođe – HZRFD, Zagreb, str.85.-86.

Usljed završetka prve faze, slijedi druga faza računovodstvenog procesa. Faza procesa obrade. Faza procesa obrade obuhvaća klasificiranje poslovnih događaja, evidentiranje u poslovnim knjigama te sastavljanje probne bilance. Klasificiranje poslovnih događaja se odnosi na proces kategorizacije nastalih poslovnih transakcija i događaja. Tako se omogućuje točna evidencija, analiza i priprema financijskih izvještaja. Taj proces omogućuje praćenje troškova, prihoda i dodatne financijske segmente poslovanja. U ovom procesu, prilikom analize, dolazi do razlikovanja nastalih poslovnih događaja koji jesu dio knjigovodstvene evidencije i onih koji nisu. Nakon što se identificiraju transakcije ili događaji koji su dio knjigovodstvene evidencije dolazi do evidentiranja u poslovnim knjigama. Evidentiranje u poslovnim knjigama se odnosi na proces bilježenja financijskih transakcija i događaja u odgovarajuće poslovne knjige unutar računovodstvenog sustava. Osnovne poslovne knjige su dnevnik i glavna knjiga. Evidentiranje u poslovnim knjigama je temelj računovodstva te omogućava organizacijama da prate financijske aktivnosti i pišu financijske izvještaje. Ta aktivnost omogućava precizno praćenje financijskih tokova i olakšava kasniju izradu financijskih izvještaja. Prije samog sastavljanja financijskih izvještaja treba provjeriti točnost informacija u poslovnim knjigama. To dolazi do sastavljanja probne bilance. Sastavljanje probne bilance je proces provjere koja utvrđuje postoje li razlike između knjigovodstvenog i stvarnog stanja. To je korisno za identifikaciju eventualnih pogrešaka i provjeru točnosti prije korištenja podataka za izradu bilance i izvještaja. Faza procesa obrade je ključna u razumijevanju financijskog stanja organizacije i donošenju poslovnih odluka jer ima točne, ažurne i analizirane financijske informacije koje su ključne za upravljanje.⁹

Faza procesa obrade u obračunu PDV-a obuhvaća korake koji se odnose na sam izračun PDV-a. Izračunava se ukupni iznos ulaznog i izlaznog PDV-a prema osnovi ulaznih i izlaznih faktura. Ulazni i izlazni PDV se povezuju s odgovarajućim transakcijama i fakturama. Zatim se oduzima ulazni PDV od izlaznog PDV-a kako bi se odredio iznos PDV-a koji se treba platiti ili povratiti. Pregledavaju se podaci kako bi se utvrdilo jesu li sve transakcije i izračuni ispravni i usuglašeni sa zakonskim propisima. Na osnovu izračunatog iznosa, poduzeće priprema PDV prijavu kojom se detaljno izlažu svi relevantni podaci o ulaznom i izlaznom PDV-u. Zatim slijedi provjera točnosti PDV prijave kako bi se provjerilo da su svi podaci točni i da nema grešaka. Faza obrade obrađuje ključne aspekte obračuna i plaćanja PDV-a i osigurava točnost

⁹ Grupa autora (ur. L. Žager) (2016.) Računovodstvo 1 – računovodstvo za neračunovođe, HZRFD, Zagreb – str. 86.-87.

i zakonitost svih koraka. Pravilno vođenje ovih procesa je od temeljnog značaja kako bi se izbjegle greške, kazne i komplikacije koje mogu nastati uslijed netočnog obračuna PDV-a.

Zadnja faza računovodstvenog procesa je faza izlaza. Faza izlaza se sastoji od sastavljanja financijskih izvještaja. Financijski izvještaji pružaju pregled financijske situacije. Ti izvještaji omogućuju bolje razumijevanje kako organizacija posluje i kakvo je njezino financijsko stanje. Nakon prikupljanja podataka, kategoriziranja poslovnih događaja, evidentiranja u poslovne knjige te provjere točnosti podataka točnije sastavljanja probne bilance organiziraju se podaci u format izvještaja. Svaki izvještaj ima svoj karakterističan raspored i format. Dodaju se relevantni opisi i napomene uz izvještaj koji mogu pomoći bolje razumjeti brojke i događaje koji su utjecali na financijski rezultat. Prije nego što se završi, obavlja se revizija izvještaja kako bi se osiguralo da su sve informacije precizne i točne. Nakon što su izvještaji pripremljeni i provjereni isporučuju se upravi, investitorima i drugim zainteresiranim osobama. Izrađeni financijski izvještaji pružaju temelj za analizu poslovanja organizacije, donošenje odluka i pripremu budućih planova. Oni su ključni za komunikaciju financijskih osobina organizacije prema unutar i van nje.¹⁰

Što se tiče obračuna PDV-a, na osnovu klasifikacije izlaznih faktura i PDV-a, organizacija može pripremiti relevantne financijske izvještaje. Ova faza omogućava organizaciji da točno prikaže svoje prihode i izlazni PDV u svojim financijskim izvještajima. Pravilna evidencija transakcija i izlaznih faktura ključna je kako bi se omogućila dosljednost u računovodstvu i točan obračun PDV-a.

3.3. Knjigovodstvena evidencija

Knjigovodstvena evidencija obuhvaća sve zapise i dokumentaciju koja se koristi za praćenje i dokumentiranje financijskih transakcija i događaja koje poduzeće obavlja. Ova evidencija omogućava poduzeću da prati svoje poslovne aktivnosti, priprema financijske izvještaje i osigurava usklađenost s računovodstvenim standardima i zakonima. Postoji nekoliko uvjeta pomoću kojih knjigovodstvena evidencija odabire koje poslovne događaje će evidentirati a koje ne. Uvjeti koje poslovni događaj mora ispuniti:

¹⁰ Grupa autora (ur. L. Žager) (2016.) Računovodstvo 1 – računovodstvo za neračunovođe, HZRFD, Zagreb, str.87.

1. Da stvarno nastao poslovni događaj
2. Da se može vrijednosno izraziti
3. Da mijenja postojeće stanje aktive, pasive, prihoda i rashoda
4. Da postoji isprava kojom se može dokazati nastanak promjene¹¹

Ako su ispunjeni gore navedeni uvjeti tada je poslovni događaj predmet knjigovodstvene evidencije.

Knjigovodstvena evidencija obuhvaća knjige, dnevničke knjige, zapise o plaćanjima, zapise o zalihama, izvještaje o troškovima i приходima, poreznu evidenciju i druge relevantne podatke. Evidencija služi kao temelj za izradu financijskih izvještaja, analizu poslovanja i osiguranje usklađenosti s računovodstvenim standardima i zakonima. Početna faza knjigovodstvene evidencije je prikupljanje knjigovodstvenih isprava što je zapravo prikupljanje podataka. Pod knjigovodstvene isprave spadaju originalni dokumenti kao što su računi, fakture, ugovori, potvrde i drugi dokumenti koji služe kao dokazi o izvršenim transakcijama. Računovodstvene knjige su temeljni zapisi o svim transakcijama organizacije. Glavna knjiga je središnje mjesto gdje se bilježe svi računi i njegova salda. Osim toga, postoje i pomoćne knjige koje se fokusiraju na specifične vrste transakcija ili računa.

U dnevničkim knjigama se bilježe sve transakcije kronološkim redoslijedom, čime se stvara pregled svih događaja. To je osnovna knjiga i u njoj svaka transakcija ima svoj unos s datumom, opisom, iznosima i računima.

Zapisi o plaćanjima i zalihama su također elementi knjigovodstvene evidencije. U zapisima o plaćanjima spadaju evidencije svih primljenih i izvršenih plaćanja, uključujući informacije o datumima i iznosima. Zapisi o zalihama postoje ako organizacija posjeduje fizičke zalihe dobara i ovdje se bilježe količine, cijene i vrijednosti zaliha.

Evidencija troškova i prihoda su detaljni zapisi o svim troškovima i приходima organizacije. Zapisi o plaćanjima i приходima prate sve novčane transakcije, uključujući uplate, isplate, prihode od prodaje i ostale izvore prihoda.

¹¹ Grupa autora (ur. L. Žager) (2016.) Računovodstvo 1 – računovodstvo za neračunovođe, HZRFD, Zagreb, str.88.

Porezna evidencija je evidencija o plaćenim porezima, poreznim obvezama i povratima. Također sadrži sve informacije potrebne za izračunavanje i prijavljivanje poreza na dobit i druge relevantne poreze. Evidencija PDV-a prati sve ulazne i izlazne transakcije koje su povezane s PDV-om.

Knjigovodstvena evidencija pruža poduzeću pouzdane financijske informacije koje su ključne za donošenje poslovnih odluka, izradu financijskih izvještaja, praćenje likvidnosti i osiguravanje usklađenosti s računovodstvenim standardima i zakonima. Osim toga, ova evidencija služi kao osnova za unutarnje i vanjske revizije te kao sredstvo za komunikaciju financijskog stanja poduzeća prema zainteresiranim strankama.

3.4. Ulazni i izlazni računi

U svrhu efikasnog vođenja financijskih transakcija i pravilnog upravljanja poslovnim resursima, organizacije održavaju detaljne evidencije ulaznih i izlaznih računa. Ulazni i izlazni računi su knjigovodstvene isprave koje služe kao dokazi o postojećim transakcijama. A knjigovodstvene isprave su početak knjigovodstvene evidencije. Oni se unose u glavnu knjigu organizacije koja služi kao središte praćenja svih financijskih aktivnosti. Ovi unosi se koriste za izradu financijskih izvještaja.

Ulazni računi odnose se na transakcije koje dovode resurse ili vrijednost u organizaciju. To uključuje nabavu sirovina, materijala, opreme i usluga potrebnih za poslovanje. Svaki put kada organizacija izda plaćanje za ovakve stavke, to se evidentira u ulaznim računima. Ključni elementi ulaznih računa obično uključuju naziv i adresu dobavljača. Treba biti jasno naveden naziv i adresa pravne ili fizičke osobe koja je izdala račun. Važni elementi su također porezni identifikacijski broj dobavljača, datum izdavanja računa, redni broj računa, naziv i adresa primaoca računa, porezni identifikacijski broj primaoca računa, opis isporučenih dobara i/ili usluga, iznos bez PDV-a, iznos PDV-a, ukupan iznos s PDV-om, valutu računa, podatke o plaćanju te broj i datum narudžbenice ili ugovora. Datum izdavanja računa je datum kada je račun izdan, a koji se koristi za određivanje poreznog perioda i rokova plaćanja. Svaki račun treba imati jedinstveni redni broj koji olakšava praćenje i evidenciju transakcija. Potreban je i detaljan opis dobara ili usluga koje su isporučene, uključujući količinu, cijenu po jedinici i ukupan iznos. Informacije s ulaznih računa se unose u knjigu ulaznih računa koja je ključni dio

knjigovodstvene evidencije. Ovi računi imaju ključnu ulogu u knjigovodstvu i omogućuju organizaciji da prati svoje rashode, nabave i druge ulazne transakcije.¹²

Ulazni računi su važni za obračun PDV-a. Ulazni računi su dokaz o tome da je organizacija platila PDV na proizvode ili usluge koje je kupila od drugih poslovnih subjekata. Ovi računi obično sadrže jasne informacije o iznosu PDV-a koji je uključen u cijenu. Kroz proces obračuna PDV-a, organizacija obično ima pravo na odbitak PDV-a koji je platila na svojim ulaznim računima. To znači da PDV koji je platila na nabavu sirovina, materijala, opreme ili usluga može biti odbijen od PDV-a koji treba platiti na svojim izlaznim računima. Odbitak PDV-a na ulaznim računima omogućava organizaciji da smanji svoje ukupno porezno opterećenje. To može pomoći u poboljšanju likvidnosti organizacije i smanjenju operativnih troškova. Održavanje točne i potpune evidencije ulaznih računa važno je za usuglašenost sa poreznim zakonima i propisima. Porezna tijela mogu zahtijevati da organizacija dostavi dokumentaciju koja potvrđuje obračun PDV-a. Pravilno vođenje računa smanjuje rizik od poreznih inspekcija ili revizija. Ako organizacija nema odgovarajuću dokumentaciju o plaćenom PDV-u na ulaznim računima, može se suočiti sa sankcijama i kaznama. Ulazni računi su osnova za točno izvještavanje o PDV-u u poreznim deklaracijama. Neprecizni ili nepotpuni ulazni računi mogu dovesti do netočnih izvještaja i potencijalnih problema s poreznim vlastima. Sve u svemu, ulazni računi su ključni za pravilno vođenje evidencije o PDV-u i za osiguranost da organizacija ne plaća PDV više nego što je potrebno. Pravilno vođenje ulaznih računa pomaže organizacijama da ostvare uštede, smanje porezni rizik i budu u skladu sa zakonom. Na slici (slika.1.), koja je preuzeta s interneta, je prikaz ulaznog računa.

¹² <https://plaviured.hr/ulazni-racuni/>

Slika.1. – prikaz ulaznog računa

Izvor: <https://e-racuni.com/Croatian/WikiPage?action=reload&page=Vnos+prejetih+ra%C4%8Dunov&lang=Croatian>

Izlazni računi, s druge strane, odnose se na transakcije koje donose prihod organizaciji. To uključuje prodaju proizvoda ili usluga kupcima. Svaki put kada organizacija stvori prihod, bilo da je u gotovini ili putem odloženih plaćanja, to se evidentira u izlaznim računima. Ovi računi često sadrže informacije o klijentima, datumima fakturiranja, opisima proizvoda ili usluga i iznosima prihoda. Izlazni računi su ključni element u poslovnom knjigovodstvu i odnose se na dokumentaciju koja se koristi za bilježenje i evidenciju prodaje proizvoda ili usluga koje organizacija pruža svojim klijentima ili kupcima. Ti računi su od velike važnosti iz više razloga.

Izlazni računi pružaju dokaz o prihodima koja organizacija ostvaruje. To je osnovna komponenta za praćenje financijskih postignuća i prikazivanje prihoda u financijskim izvještajima. Izlazni računi sadrže informacije o PDV-u koji je obvezan za mnoge prodajne transakcije. Ove informacije su ključne za obračunavanje i izvještavanje o PDV-u koji organizacija treba platiti poreznim tijelima. Izlazni računi pružaju jasan dokaz o transakcijama između organizacije i njenih klijenata. Izlazni računi sadrže broj računa. To je jedinstveni broj koji identificira svaki račun. Sadrži informacije o organizaciji koja izdaje račun, uključujući naziv, adresu, kontaktne podatke i porezni identifikacijski broj. Mora sadržavati datum kada je račun izdan. Također sadrži informacije o kupcu, uključujući naziv, adresu i kontaktne podatke. Detaljan opis proizvoda ili usluga koje su kupcu isporučene. Količina proizvoda ili usluga koje su isporučene te cijena po jedinici. Izlazni računi sadrže ukupan iznos koji kupac treba platiti, uključujući poreze i popuste ako ih ima. Podaci o porezima koji se primjenjuju na prodaju se

također sadrže na tim računima, kao što su PDV ili porez na dohodak. Informacija o rokovima plaćanja i načinu plaćanja, datum do kojeg kupac treba izvršiti plaćanje, bankovni račun na koji kupac treba izvršiti plaćanje te dodatne informacije, uvjete ili napomene vezane uz transakciju. Ovisno o vrsti poslovanja i zakonodavstvu, izlazni računi mogu sadržavati dodatne elemente ili informacije koje su specifične za određenu industriju ili državu.

Održavanje točnih izlazni računi su od iznimne važnosti zbog pravne i porezne usuglašenosti. Organizacije su obvezne zadržati takvu dokumentaciju kako bi se izbjegle sankcije i kazne. Izlazni računi pomažu organizaciji u praćenju zaliha, posebno kada se radi o prodaji fizičkih proizvoda. Na osnovu ovih računa, mogu se ažurirati zalihe i donijeti odluke o naručivanju ili proizvodnji. Po osnovi praćenja prihoda, izlazni računi omogućavaju analizu poslovanja. Na osnovu ovih podataka organizacije mogu identificirati najprofitabilnije proizvode ili usluge, razumjeti obrasce kupovine i prilagoditi svoju strategiju poslovanja i prodaje. Točni i pravodobni izdani izlazni računi doprinose boljim odnosima sa klijentima. Klijenti očekuju jasne i točne račune kako bi lakše razumjeli svoje obveze prema organizaciji.

Izlazni računi su od izuzetne važnosti za obračun PDV-a u mnogim poreznim sistemima širom svijeta. Izlazni računi služe kao osnovni dokaz da je organizacija naplatila PDV od svojih kupaca. Ovi računi obično sadrže jasne informacije o iznosu PDV-a koji je uključen u cijenu proizvoda ili usluge. Na osnovu izlaznih računa, organizacija može izračunati ukupan iznos PDV-a koji treba platiti poreznim tijelima. Ovaj iznos se određuje na osnovu razlike između PDV-a naplaćenog od kupaca (prema izlaznim računima) i PDV-a plaćenog dobavljačima (prema ulaznim računima). Vođenje točnih i pravilno izdanih izlaznih računa ključno je za usuglašenost s poreznim zakonima i propisima. Nepravilno izdani ili nepotpuni izlazni računi mogu dovesti do problema s poreznim vlastima. Izlazni računi pružaju osnovu za točno izvještavanje o PDV-u u poreznim deklaracijama. Porezne vlasti zahtijevaju precizne informacije o naplaćenom PDV-u kako bi se izbjegle netočnosti u prijavama. Kupci koji su porezni obveznici i imaju pravo na odbitak PDV-a često koriste izlazne račune kao dokaz o PDV-u koji su platili prilikom kupovine. Ovi kupci mogu odbiti ovaj PDV od ukupnog PDV-a koji duguju poreznim vlastima. Porezne vlasti mogu zahtijevati da organizacije dostave izlazne račune kao dio revizija ili inspekcija. Pravilno vođenje ovih računa može olakšati ovaj proces i smanjiti rizik od problema sa poreznim vlastima. Izlazni računi su ključni za pravilan obračun i izvještavanje o PDV-u. Pravilno vođenje i izdavanje izlaznih računa omogućava organizacijama da budu u skladu s poreznim propisima, izbjegnu netočne prijave i ostvare

pravo na odbitak PDV-a, što može značajno utjecati na njihove financije.¹³ Na slici (slika.2.) je prikaz izlaznog računa.

UDRUGA SIDRO BARUNA TRENKA 7A 10000 Zagreb (Grad Zagreb) OIB: 90062256525		CENTAR ZA POREZE, RAČUNOVODSTVO I REVIZIJU – USTANOVA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH Zagreb, Bednjanska ulica 8 OIB: 59216642101			
Račun br. 9. Datum izdavanja računa: 15.01.2022. Datum isporuke: 15.10.2022.					
R.br.	Isporučena dobra ili obavljena usluga	Jedinica mjere	Količina	Jed. cijena	Iznos
1.	Usluga reklame pružena 15. veljače 2022. na seminaru održanom u našem poslovnom prostoru	Usluga	1	1.000,00 kn	1.000,00 kn
Ukupno bez PDV-a:					1.000,00
PDV 25%:					250,00
Ukupno:					1.250,00
Način plaćanja: transakcijski račun <div style="text-align: center;">Pečat i potpis odgovorne osobe</div> <i>Plaćanje</i> <i>U korist transakcijskog računa otvorenog kod Zagrebačke banke Zagreb</i> <i>Račun broj: HR6323600001102139499</i> <i>Rok plaćanja: 09. veljače 2022.</i> <i>Napomena: Porez na dodanu vrijednost nije zaračunat na temelju čl. 90. st. 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Nar. nov. br. 73/13. do 138/20.)</i>					

Slika.2. – prikaz izlaznog računa

Izvor: <https://centarzaporeze.hr/blog/izdavanje-racuna-kod-udruga>

Kroz sistematično praćenje ulaznih i izlaznih računa, organizacija može bolje razumjeti svoje financijske tokove, identificirati obrasce, donositi odluke i ostvariti efikasno upravljanje financijama. Knjigovodstvena evidencija ulaznih i izlaznih računa stvara temelj za sveobuhvatno razumijevanje financijskog stanja organizacije i pruža informacije koje su od bitnog značaja za uspješno poslovanje i planiranje budućih aktivnosti. Ulazni i izlazni računi su od velike važnosti za obračun PDV-a. Pravilno vođenje tih računa omogućava organizaciji da bude usuglašena sa zakonima, smanji svoje porezne obveze, izbjegnu inspekcije i revizije i upravljaju efikasno svojim financijama. Nedostatak točnih i potpunih računa može dovesti do poreznih problema i financijskih gubitaka. Ulazni računi predstavljaju dokaz da je organizacija platila PDV na svoje nabave od drugih poslovnih subjekata. Pravilno evidentiranje PDV-a na ulaznim fakturama omogućava organizaciji da dokaže koliko PDV-a je plaćeno na ulaznim transakcijama. PDV plaćen na ulaznim fakturama obično može biti odbijen od PDV-a koji organizacija treba platiti na svojim izlaznim računima. Bez točnih ulaznih faktura, organizacija

¹³Institut za javne financije – Upute i mišljenja o porezu na dodanu vrijednost: str.338.-339.

ne bi imala osnovu za odbitak PDV-a. Izlazni računi su također dokaz da je organizacija naplatila PDV od svojih kupaca. Ovi računi obično sadrže informacije o iznosu PDV-a koji je uključen u cijenu proizvoda ili usluge. Porezna tijela koriste izlazne račune kao osnovu za prikupljanje PDV-a od strane organizacije. Izlazne fakture pružaju osnovu da točno izvještavaju o PDV-u u poreznim deklaracijama. Organizacija mora prijaviti iznos naplaćenog PDV-a u skladu sa informacijama iz izlaznih računa. Vođenje točnih izlaznih računa pomaže organizaciji da prati koliko PDV-a je naplaćeno i koliko treba predati poreznim tijelima.

4. RAČUNOVODSTVENI PROCESI U OBRAČUNU PDV-a

Računovodstveni procesi u obračunu PDV-a su od velike važnosti jer osiguravaju da poduzeće točno i zakonito upravlja PDV transakcijama. Ti procesi zahtijevaju preciznost jer netočno obračunat PDV može dovesti do financijskih i pravnih problema. Računovodstveni procesi u obračunu PDV-a obuhvaćaju niz koraka i aktivnosti koje organizacija provodi kako bi pravilno izračunala, evidentirala i prijavila PDV na svim transakcijama.

4.1. Ključne faze obračuna PDV-a

Ključne faze obračuna PDV-a obuhvaćaju niz koraka koje poduzeće mora preuzeti kako bi ispravno obračunala, prikupila i prijavila PDV na svojim transakcijama.

Prva ključna faza je identifikacija obveznika PDV-a. Prva faza utvrđuje je li organizacija obveznik PDV-a prema važećim poreznim zakonima i pravilima. Određuje da li je organizacija u pripadajućoj kategoriji obveznika PDV-a što ovisi o prihodu i vrsti poslovanja.

Druga ključna faza je evidencija transakcija. Organizacija mora točno voditi evidenciju svih svojih transakcija, uključujući prodaju i nabavu koje su podložne PDV-u. Za svaku prodaju i nabavu dobara i/ili usluga, PDV se bilježi u odgovarajućim računovodstvenim knjigama kao obvezan porezni element koji prati transakciju. To znači da organizacija mora pažljivo evidentirati izlazni/naplaćeni PDV kada prodaje svoje proizvode ili usluge kupcima, dok istovremeno evidentira izlazni/primljeni PDV prilikom kupovine dobara ili usluga od svojih dobavljača. Ta evidencija omogućava organizaciji da prati i pravilno izračuna ukupni PDV koji treba platiti poreznim tijelima ili za koji ima pravo na povrat. Sve te evidencije i transakcije u vezi s PDV-om su bitne za računovodstvo i financijsko izvještajne organizacije, kao i za ispunjenje zakonskih obveza vezanih uz ovaj porez.

Treća ključna faza obračuna PDV-a je izračun PDV-a. PDV se izračunava na temelju razlike između ulaznog/primljenog PDV-a i izlaznog/naplaćenog PDV-a. Ulazni ili primljeni PDV je PDV koji se prikuplja od kupaca, to je PDV na prodaju, a izlazni ili naplaćeni PDV je PDV koji se plaća dobavljačima. Nakon izračunatih PDV iznosa, na temelju njih se pripremaju PDV obrasci. Organizacija priprema PDV obrasce koji se podnose poreznim tijelima prema

zakonskim rokovima. Ako se dogode pogreške u obračunu PDV-a, organizacija mora pravilno identificirati i ispraviti te pogreške, obično putem posebnih postupaka za ispravke.

Iduća ključna faza je podnošenje PDV prijave. Organizacija obično podnosi PDV prijave mjesečno ili tromjesečno poreznim tijelima, u kojima prijavljuju obračunati PDV na prodaju i plaćeni PDV na nabavu.

Nakon podnošenja prijave dolazi do sljedeće faze, a to je plaćanje PDV-a. Nakon podnošenja prijave poduzeća moraju uplatiti razliku između obračunatog PDV-a na prodaju i plaćenog PDV-a na nabavu.

Bitno je pratiti stope PDV jer različiti proizvodi/usluge se mogu oporezivati različitim stopama, stoga je važno pratiti i pravilno primijeniti odgovarajuće stope na svaku transakciju. Važno je također pažljivo čuvati sve račune, dokumentacije i evidencije kako bi se omogućila revizija i dokazivanje obračunatog PDV-a. PDV transakcije su često predmet revizija od strane poreznih tijela. Zato organizacija treba osigurati da ima pravilnu dokumentaciju i evidenciju kako bi dokazala točnost svojih PDV transakcija. Organizacije moraju pratiti zakone i PDV stope jer se one mogu mijenjati. Organizacija mora biti svjesna da mora pratiti te promjene i prilagoditi svoje procese i evidenciju kako bi ostala usklađena jer neke transakcije mogu biti oslobođene od PDV-a ili biti isključene iz njegovog obračuna. Ove ključne faze osiguravaju da organizacija pravilno upravlja PDV-om i da se pridržava poreznih zakona i regulativa.

4.2. Značaj pravilnog vođenja evidencija za PDV obračun

Pravilno vođenje evidencija za obračun PDV-a ima izuzetan značaj za poduzeća i državna tijela. Pravilno vođenje evidencija počinje sa svakodnevnim evidentiranjem svih transakcija. To uključuje bilježenje svih izlaznih i ulaznih računa, računa za nabavu i prodaju dobara/usluga te svih drugih financijskih događaja. Evidencija transakcija osigurava da organizacija ima jasnu sliku svojih financijskih aktivnosti. Temelj za obračun PDV-a leži u preciznom izračunavanju izlaznog i ulaznog PDV-a. Izlazni PDV se odnosi na PDV koji se naplaćuje kupcima na prodaju, dok ulazni PDV predstavlja PDV koji se plaća na kupovinu od dobavljača. Pravilno vođenje evidencija omogućava precizno izračunavanje ovih iznosa, što je ključno za ispravan obračun PDV-a.

Jedan od ključnih razloga za pravilno vođenje evidencija je održavanje porezne usklađenosti. Porezna tijela zahtijevaju od organizacije da redovno podnose izvještaje o PDV-u. Organizacije su obvezne da prikupljaju, evidentiraju i podnose PDV izvještaje. Precizna evidencija i obračun PDV-a omogućava organizaciji da ispravno izvještava i plaća PDV, čime izbjegava kazne i pravne probleme. Nepoštivanje poreznih zakona i propisa u vezi s PDV-om može rezultirati ozbiljnim poreznim rizicima. Nepravilno vođenje evidencija može dovesti do grešaka u obračunu PDV-a što može rezultirati kaznama i sankcijama od strane poreznih tijela. Pravilno vođenje evidencija smanjuje ovaj rizik jer organizacija ima dokumentaciju koja podržava njezin PDV obračun. To olakšava odgovaranje na upite poreznih tijela i revizije. Ako organizacija ima pravo na povrat PDV-a, pravilno vođenje evidencija omogućava precizno praćenje PDV-a koji se može refundirati, čime se poboljšava likvidnost poslovanja. Pravilno i precizno vođenje evidencija omogućava organizaciji da bolje razumije svoje financijsko stanje i troškove, što može pomoći u donošenju poslovnih odluka. Točnost, dosljednost i ažurnost evidencija ključne su za ispravan obračun PDV-a, održavanje porezne usklađenosti i smanjenje poreznih rizika. Pravilno vođenje evidencija ne samo da pomaže organizaciji da ispuni svoje porezne obveze već i da optimizira svoj porezni položaj, što može značajno utjecati na njezinu financijsku učinkovitost i konkurentnost. Biti pravilnog vođenja evidencija za PDV obračun pomaže organizacijama da budu zakonite, efikasne i financijski sigurne, dok istovremeno pomaže državnim tijelima u prikupljanju poreza.

4.3. Posljedice netočnih PDV obračuna

Netočni PDV obračuni mogu imati ozbiljne posljedice za organizaciju. Netočni obračuni PDV-a mogu rezultirati plaćanjem previsokih iznosa PDV-a. To može dovesti do nepotrebnih financijskih gubitaka za organizaciju. Porezne vlasti obično kažnjavaju organizacije koje nisu ispravno obračunale i prijavile PDV. Porezne vlasti mogu kazniti organizaciju ukoliko otkriju da se iznos PDV-a netočno obračunat ili prijavljen. Kazne se obično određuju ovisno o ozbiljnosti greške i namjeri prijevare. Kazne mogu biti značajne i mogu uključivati i dodatne kamate na neplaćeni PDV. Ako organizacija preplati PDV ili netočno podnese zahtjev za povrat PDV-a, može doći do gubitka novca koji bi mogao biti bolje iskorišten u poslovanju. Netočni PDV obračuni mogu privući pažnju poreznih tijela što može rezultirati temeljitim poreznim revizijama. Revizija može biti vremenski zahtjevna i skupa, a također može ometati normalno poslovanje. Neprecizni PDV obračuni mogu dovesti do negativnog ugleda

organizacije i gubitka povjerenja kupaca, dobavljača i investitora. Posebno ako se radi o greškama koje se ponavljaju ili sumnjivim praksama.

U težim slučajevima, ako netočni PDV obračuni proizlaze iz namjerne prijevare ili nepoštenih praksi, organizacija se može suočiti s ozbiljnim pravnim problemima i posljedicama. Uključujući sudsku odgovornost, tužbe od strane klijenata ili dobavljača. Netočni PDV obračuni mogu dovesti do poteškoća u svakodnevnom poslovanju organizacije, uključujući poteškoće u plaćanju dobavljača ili ostvarivanju povrata PDV-a. Organizacije koje ispravno obračunavaju PDV imaju konkurentsku prednost jer se izbjegavaju nepotrebni troškovi i komplikacije. Učinak netočnih PDV obračuna su, osim gore navedenih, administrativni troškovi. Ispravljanje netočnih PDV obračuna može rezultirati dodatnim administrativnim troškovima, uključujući angažman računovođa i pravnih savjetnika.

Da bi se izbjegle posljedice, važno da je organizacija pažljivo prati i pravilno obračunava PDV koristeći točne i zakonite metode. Također je važno i da redovito provjerava svoje knjigovodstvene evidencije kako bi se identificirale i ispravile greške na vrijeme. Točnost i dosljednost u obračunu PDV-a pomažu u izbjegavanju financijskih problema, pravne odgovornosti i gubitka ugleda. Organizacija bi trebala uložiti napore u obuku svojih zaposlenika i usvajanje najboljih praksi kako bi osigurale ispravno vođenje evidencija i PDV obračuna. Organizacija bi također trebala redovito ažurirati svoje procese knjigovodstva.

5. ZNAČAJNOST RAČUNOVODSTVENIH PROCESA U OBRAČUNU PDV-a

5.1. Razlozi važnosti računovodstvenih procesa

Računovodstveni procesi imaju ključnu ulogu u pravilnom obračunu PDV-a. PDV ima važan utjecaj na poslovanje svih tvrtki, bez obzira na veličinu i djelatnost. Neki od razloga zašto su računovodstveni procesi važni u obračunu PDV-a su: točnost obračuna PDV-a, zakonska obveza, transparentnost, olakšanje poslovanja, smanjenje rizika.

Prema zakonu o PDV-u, svaki porezni obveznik je dužan obračunati, platiti i prijaviti PDV na prihode koje ostvari u svom poslovanju. Za ispunjenje ove zakonske obveze potrebno je provesti precizne i točne računovodstvene procese. Ispravno vođenje računovodstva osigurava točnost obračuna PDV-a. Porezni obveznici moraju pravilno evidentirati sve svoje poslovne transakcije, uključujući ulazne i izlazne račune. To podrazumijeva točno bilježenje svih prihoda i rashoda, kao i odgovarajuće izdvajanje PDV-a u skladu da poreznim stopama. Računovodstveni procesi čuvaju te detaljne zapise o svim transakcijama. To omogućuje organizaciji da pravilno dokumentira svoje poslovne aktivnosti i prikaže ih poreznim tijelima po potrebi. Računovodstveni procesi omogućuju precizno izračunavanje PDV-a na osnovu poreznih stopa i odgovarajućih transakcija. Bez točnih podataka, obračun PDV-a bi bio neprecizan, što može dovesti do poreznih problema. Netočno obračunati PDV može dovesti do nepotrebnih troškova i kazni. Računovodstveni procesi osiguravaju transparentnost u poslovanju, što je važno za porezne obveznike, poslovne partnere, investitore i državne institucije. Transparentnost u obračunu PDV-a pridonosi povjerenju u poslovanje i pomaže u sprečavanju eventualnih nepravilnosti. Precizno vođenje računovodstva omogućuje poreznim obveznicima da brzo i jednostavno pregledaju svoje poslovne transakcije i obračunaju PDV. To olakšava poslovanje i štedi vrijeme. Točni računovodstveni procesi smanjuju rizik od grešaka u obračunu PDV-a, čime se smanjuje mogućnost poreznih i drugih kazni. Također, ispravno vođenje računovodstva smanjuje rizik od internih prijevara i krađe identiteta.

S obzirom na gore navedeno, važnost računovodstvenih procesa u obračunu PDV-a je ključna. Precizno vođenje računovodstva i obračun PDV-a može značajno doprinijeti uspjehu tvrtke, smanjiti rizik od grešaka i kazni, te osigurati transparentnost i povjerenje u poslovanje.

5.2. Kako u praksi funkcionira obračun PDV-a

PDV se obračunava i prikuplja u većini zemalja na sličan način. Prije nego što organizacija počne obračunavati PDV, obavezno se mora registrirati kod nadležnog poreznog tijela. To također pomaže u prikupljanju PDV-a od svojih kupaca i prenosi ga državi. Većina zemalja ima više stopa PDV-a, uključujući standardne i snižene stope. Organizacija mora odabrati svoju stopu po pravilu koje zavisi o vrsti proizvoda ili usluga koje pruža. Treba biti upoznata sa stopama koje vrijede za njezinu djelatnost. Organizacija mora izdavati račun. Kada prodaje proizvod ili uslugu, obavezno izdaje račun koji sadrži detalje o PDV-u. Na računu bi trebalo jasno naznačiti iznos PDV-a i ukupan iznos koji kupac treba platiti. Da bi izračunala PDV koji treba platiti državi, oduzima iznos PDV-a koji je platila prilikom nabave ili kupovine od iznosa PDV-a koji je prikupila od svojih kupaca. Taj iznos se obično naziva „PDV za plaćanje“ ili „neto PDV“. Periodično svakog mjeseca, organizacija podnosi PDV prijavu poreznom tijelu. U toj prijavi prikazuje koliko PDV-a je prikupila od svojih kupaca i koliko PDV-a je platila prilikom nabave. Razlika između tih iznosa je ono što treba platiti državi. Ako je organizacija prikupila više nego što je platila, razlika će biti vraćena ili se može prenijeti na sljedeći period. Račune koje organizacija dobiva od svojih dobavljača ili drugih poslovnih partnera kada kupuje proizvode ili usluge za svoje poslovanje su ulazni računi. Oni sadrže informacije o PDV-u koji je organizacija platila na tu nabavu. Kod obračuna PDV-a, ti računi pomažu organizaciji da izračuna koliko PDV-a je platila na nabavu i koliko može odbiti od iznosa PDV-a koji treba platiti državi. Kada organizacija dobije ulazni račun od dobavljača, evidentira ga u svojoj knjizi nabave kao trošak i bilježi iznos PDV-a koji je platila. Izlazni računi su računi koje organizacija izdaje svojim kupcima kada prodaje svoje proizvode ili usluge. Izlazni računi također sadrže informacije o PDV-u koji naplaćuje od svojih kupaca. Iznos PDV-a koji naplaćuje od kupaca treba biti u skladu s poreznim stopama i pravilima za njezinu djelatnost. Također mora bilježiti iznos PDV-a koji je prikupila. Na kraju obračunskog razdoblja, usporedi ukupan iznos PDV-a koji je prikupila od kupaca (izlazni PDV) s ukupnim iznosom PDV-a koji je platila na nabavu (ulazni PDV). Razlika između izlaznog i ulaznog PDV-a je iznos PDV-a koji treba platiti državi ili koji treba biti vraćen ako ga je prikupila više nego što je platila. Važno je točno pratiti i arhivirati sve ulazne i izlazne račune, jer će porezna tijela možda zahtijevati dokumentaciju kao dio provjere obračuna PDV-a.

5.3. Budući razvoj

U budućnosti se očekuje da će digitalizacija i automatizacija sve više utjecati na računovodstvene procese u vezi s PDV-om. Primjena tehnologija kao što su umjetna inteligencija, automatizacija procesa i slično, može poboljšati točnost i efikasnost obračuna PDV-a. Zakonodavstvo o PDV-u se često mijenja kako bi se prilagodilo promjenama. Budući razvoj može uključivati nove porezne stope, izuzeća ili promjene u pravilima za obračun PDV-a. Ako se organizacija bavi međunarodnom trgovinom, možda će se suočiti s promjenama u carinskim pravilima i procedurama koje utječu na obračun PDV-a prilikom uvoza i izvoza. Sve veći naglasak na održivosti može dovesti do promjena u načinu na koji se obračunava PDV na proizvode i usluge koji su ekološki prihvatljivi ili imaju niski utjecaj na životnu sredinu. Brzi rast e-trgovine i globalizacija tržišta mogu izazvati izazove u vezi s obračunom PDV-a, posebno kada je riječ o različitim poreznim stopama i obrascima u različitim zemljama. U budućnosti će vjerojatno postojati napredniji softveri i alati za obračun PDV-a koji će omogućiti lakše i preciznije vođenje evidencije i prijavljivanje PDV-a. Porezna tijela mogu implementirati napredne tehnologije za nadzor i usklađenost kako bi bolje pratili PDV transakcije. To može utjecati na način na koji se poslovni subjekti moraju pridržavati poreznih propisa. Sve u svemu, budući razvoj u dijelu obračuna PDV-a će vjerojatno zahtijevati prilagodbe i unapređenja u računovodstvenim procesima.

6. ZAKLJUČAK

Porez na dodanu vrijednost (PDV) je jedan od najvažnijih izvora prihoda države. Njega su obvezni plaćati svi poduzetnici koji obavljaju gospodarske aktivnosti i prodaju proizvode ili usluge. Kako bi znali i mogli ispravno državni platiti porez koji treba, potrebno je da ažurno vode računovodstvene procese, kao što su na primjer računi.

U samom početku, kada porezni obveznik nabavlja sirovinu, materijale i sve što mu je potrebno, plaća ulazni PDV. Nakon što je prodao proizvod ili uslugu, tada porezni obveznik naplaćuje izlazni PDV. Na kraju mjeseca, ako je ispravno vodio evidenciju ulaznih i izlaznih računa u kojima se nalaze i ulazni i izlazni PDV, tada porezni obveznik može precizno obračunati iznos PDV-a koji prijavljuje i plaća poreznim tijelima.

Računovodstveni procesi imaju ključnu ulogu u obračunu PDV-a. Osim što pomažu u preciznom izračunu iznosa PDV-a, također pomažu u sprečavanju pogrešaka u obračunu zbog kojih se porezni obveznik može dovesti do financijskih problema i kazni. Pogreške se javljaju iz nepotpunih ili netočnih računovodstvenih evidencija ili transakcija. Također računovodstveni procesi pomažu poreznom obvezniku da iskoristi pravo na odbitak ulaznog PDV-a od izlaznog PDV-a što mu može značajno smanjiti porezne obveze i olakšati poslovanje. Računovodstveni procesi su neophodni za pravilan obračun PDV-a i pridržavanje poreznih zakona. Osiguravaju transparentnost u financijskim transakcijama, smanjuju rizik od pogrešaka te doprinose stabilnosti i uspjehu poduzeća. U budućnosti će računovodstveni procesi zadržati svoju ključnu važnost i bit će od presudnog značaja za poduzeća i državne institucije. Sve više će se računovodstveni procesi u obračunu PDV-a oslanjati na automatizaciju i tehnologiju. Softverski alati i druga tehnologija će olakšati praćenje transakcija, detekciju pogrešaka i brži obračun. U konačnici, očekuje se daljnji razvoj tehnologije i promjene u poreznim zakonima, što će zahtijevati prilagodbu i inovaciju u pristupima računovodstvenom procesu kako bi se ostvarila preciznost, učinkovitost i zakonitost u obračunu PDV-a.

7. LITERATURA

Publikacije:

1. Cindori, S., Pilipović, O., Kalčić, R.; Porez na dodanu vrijednost; Web knjižara, Split
2. Grupa autora (ur.L.Žager)(2016)Računovodstvo I-računovodstvo za neračunovođe, HZRFD, Zagreb
3. Grupa autora (ur.D.Gulin) (2018) Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih procesa, HZRFD, Zagreb
4. Institut za javne financije, priredile: I. Tomić Dukši, Š. Oštrec Čunčić, O. Ravlić, M. Bubalo, T. Rašić Krajnović – Upute i mišljenja o porezu na dodanu vrijednost (2021)

Internetski izvori:

1. https://www.porezna-uprava.hr/HR_publicacije/Lists/misljenje33/Display.aspx?id=18720
2. <https://plaviured.hr/obracunati-porez-dodanu-vrijednost/>
3. <https://makora.hr/pdv-kako-se-obracunava/>
4. <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A5132/datastream/PDF/view>
5. <https://www.zakon.hr/z/1455/Zakon-o-porezu-na-dodanu-vrijednost->
6. https://www.porezna-uprava.hr/Gradani/Documents/Primjer%20obra%C4%8Duna_popunjavanje%20obrazaca%20PDV%20i%20PDV_S_Novo.pdf
7. <https://www.mingo.hr/public/documents/92-vodic-pdv-lowreswebfinal.pdf>
8. <https://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Ra%C4%8Dunovodstveni%20proces.pdf>
9. https://www.oss.unist.hr/sites/default/files/file_attach/Osnove%20ra%C4%8Dunovodstva%20RIF%20-%20Dijana%20Perku%C5%A1i%C4%87.pdf
10. <https://hrcak.srce.hr/file/112975>
11. https://www.porezna-uprava.hr/HR_porezni_sustav/_layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx?id=pro1467

12. https://www.porezna-uprava.hr/hr_propisi/_layouts/15/in2.vuk2019.sp.propisi.intranet/propisi.aspx#id=pro1472
13. <https://plaviured.hr/ulazni-racuni/>
14. <https://fakturko.hr/razlike-izmedu-ulaznih-izlaznih-faktura>
15. <https://help.minimax.hr/help/izlazni-racuni---kako-poceti>
16. https://hr.wikipedia.org/wiki/Porez_na_dodanu_vrijednost_2
17. <https://e-racuni.com/Croatian/WikiPage?action=reload&page=Vnos+prejetih+ra%C4%8Dunov&lang=Croatian>
18. <https://www.iusinfo.hr/sudska-praksa/pretraga?p=q1YKDI GyUnJOLE71SSxX01EKDgizUbKKrlbyAwoH5xeVuGwm5qQAJcKAfJfEkIQg01XJqqSoNLVWB6HKJbMoNbkkMz8PptI12BmLytTEouSMwNLUokqouvykstSqRIWCnMQj7Y15WYkKAS5huomYOgMS01OhWgyxywZnVkFVmBpgKID6L94>
19. <https://centarzaporeze.hr/blog/izdavanje-racuna-kod-udruga>